

”Sky det onda såsom synd emot Gud”

Predikan av pastor Göran Appelgren

(Läsningar: Hes 18:21-24; Luk 12:13-21; SKR 394-95. Se sista sidan!)

”Sedan vill jag säga till mig själv: Kära själ, du har samlat mycket gott för många år. Ta det nu lugnt, ät, drick och var glad. Men Gud sade till honom: din dåre, i natt skall din själ utkrävas av dig, och vem skall då få vad du har samlat ihop? Så går det för den som samlar skatter åt sig själv men inte är rik inför Gud.”

Luk 12:19-21

Rikedom till nytt eller fall?

I dagens berättelse hör vi talas om en rik man som hade ett sådant överflöd att han måste bygga nya logar. Historien hade kunnat utvecklas på ett annat sätt. Han hade kunnat säga till sig själv: Vad ska jag göra med mina goda skördar. Jag ska försöka hitta några nyttiga verksamheter, så att fler människor får del av det goda som jorden ger. Men så fortsatte inte historien. Istället bestämde han sig för att samla på hög, samla på hög, samla på hög.

Fattig och rik

Det här var ju en liknelse som Herren använde för att varna för girighet: ”En människas liv består inte i att hon har överflöd på ägodelar.” (Luk 12:15) Men i slutet säger Han att man ändå ska se till att vara rik – fast ”rik inför Gud.”

När Jesus talar, så kastas vi mellan olika ståndpunkter. Det verkar vara bra att vara fattig:

”Vill du vara fullkomlig, gå och sälj vad du äger och ge åt de fattiga. Då skall du få en skatt i himlen.” (Matt 19:21)

”Saliga ni som är fattiga, er tillhör Guds rike.” (Luk 6:20)

”Det är svårt för en rik att komma in i himmelriket.” (Matt 19:23)

Men i dagens text uppmanas man att vara ”rik inför Gud”. ’Rik’ används i god mening i uttrycken ’rik frukt’ och ’rik skörd’.

”Min Fader förhärligas när ni bär rik frukt och blir Mina lärjungar.” (Joh 15:8)

”Men om vetekornet faller i jorden och dör, ger det rik skörd.” (Joh 12:24)

Det är något som är bra med att vara fattig. Det är något som är bra med att vara rik.

Fattiga och rika på jorden – ingen skillnad

Om vi tänker att vi lever både ett liv på jorden och ett liv i den andliga världen, eller för det eviga livet, så kan vi komma närmre inpå begreppen fattig och rik.

Man brukar ibland säga om jordisk rikedom att man inte kan ta den med sig. Den är något som definitivt stannar kvar här, när vi går över till andra sidan. ”I natt skall din själ utkrävas av dig” (Luk 12:20), sägs det i liknelsen. Innebörden är

att det som mannen samlat inte kommer att var honom till någon glädje: "Vem skall då få vad du har samlat ihop?" (Luk 12:20)

Slutsatsen är, att om man bara samlar det som är jordiskt, så är det till ingen nytta på andra sidan. Det är därför som Herren så många gånger varnar oss för att bara samla jordiska rikedomar. "Samla inte skatter här på jorden, där rost och mal förstör." (Matt 6:19)

Om nu den rike inte kan ta med sig sina rikedomar till den andliga världen, så är den fattige och den rike i samma situation på andra sidan. Ingen av dem har några jordiska ägodelar som kan användas. Livet handlar alltså om något annat. Både fattiga och rika kan vara fattiga på det där andra, det där som handlar om något annat, det där som har med det andra livet att göra - där på andra sidan.

Två nivåer – jordiskt och andligt

Därför betyder 'fattig' något annan än jordisk fattigdom, när det nämns i Ordet. Vi upprepar: "Saliga ni som är fattiga, er tillhör Guds rike." (Luk 6:20) Om vi läser samma ställe i Matteus får vi en ledtråd: "Saliga är de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket." (Matt 5:3)

"Fattig i anden" förklarar vad det handlar om. Att vara fattig på det sätt som Jesus menar handlar om människans ande, hennes inre jag som hör till evigheten.

Överhuvudtaget ska vi inte fatta Guds Ord som något som i första hand handlar om det jordiska. Det handlar i första hand om människans andliga utveckling. Det är därför dagens berättelse börjar med att Jesus slår ifrån sig, när det gäller att skipa rättvisa om jordiska ting. Det får vi göra själva.

"Människa, vem har satt mig till skiljedomare mellan er?" (Luk 12:14) På ett annat ställe förtydligar han det: "Mitt rike är inte av den här världen." (Joh 18:36) Och när han talar om den frid Han kan ge, så är det återigen inte om uteslutande de jordiska livet Han talar: "Frid lämnar jag efter Mig åt er. Min frid ger jag er. Inte ger jag er en sådan frid som världen ger." (Joh 14:27)

Andliga rikedomar

Det är alltså andlig fattigdom det handlar om, att lida brist på det där andra, som har med det eviga livet att göra. "Saliga är de som är fattiga i anden." (Matt 5:3) Men det ska också finnas rikedom, andlig rikedom: "Samla er skatter i himlen ... Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara." (Matt 6:20-21) Dagens text slutar med att man ska vara "rik inför Gud". Det är också det som "rik frukt" och "rik skörd" handlar om.

När vi lyssnar på Ordet kastas vi mellan olika ståndpunkter, och vi måste samla ihop trådarna till ett helt. Andligt sett ska vi se till att vi är både fattiga och rika.

Andlig fattigdom

På ett annat ställe i evangeliet kom en rik man till Jesus och ville veta hur han skulle leva rättfärdigt. När Jesus uppmanade honom att sälja allt vad han ägde, ville Han belysa hur man ser på sig själv.

Vi människor har lätt att tro att vi vet bäst, ja, vet allt. Vi känner oss rika. Jag vet allt som jag behöver veta, så jag har inget behov av att lära mig något nytt. En sådan attityd är att vara "rik".

Men en människa som längtar efter att få fler insikter, hitta fler sanningar som kan hjälpa till att styra livet rätt, uppfattar sig däremot som fattig, alltså behövande. Den människan känner ett behov av mer – mer sanning, mer vägledning.

Det är det som den andliga fattigdomen handlar om. "Saliga ni som är fattiga, er tillhör Guds rike." (Luk 6:20)

För att kunna ta emot Gud måste vi vara andligt fattiga.

Inbillad rikedom

Annars upplever vi inget behov. Det finns inga tomma hål, där Herren kan stoppa in något nytt och hälsobringande.

Mannen i dagens berättelse var rik i jordisk mening. Samtidigt inbillade han sig att han var rik i andlig mening. "Kära själ, du har samlat mycket gott för många år. Ta det nu lugnt, ät, drick och var glad" (Luk 12:19) Han kände inget behov av mer sanning, mer vägledning. Han levde i en värld av inbillning.

Andlig rikedom kräver osjälviskhet

Det är först när vi har gjort oss fattiga i anden som vi kan börja göra oss "rika inför Gud".

Hade mannen i dagens berättelse, som vi föreslog i början, använt rikedom till att göra nyttiga saker för andra, så hade han visat prov på att också vara rik i anden, rik inför Gud. Den som vill vara till nytta vill hitta nya sanningar. Man vill tänka mindre på sig själv och mer på andra.

Det kan egentligen inte sägas på något bättre sätt än med detta: "Om vetekornet faller i jorden och dör, ger det rik skörd." (Joh 12:24) Man ställer egoismen åt sidan.

Osjälviskhet leder till rik skörd. Och det är det som andlig rikedom, att vara "rik inför Gud" handlar om – osjälviskhet. Och det har väldigt lite att göra med om man är fattig eller rik i jordisk mening. Självisk eller osjälvisk kan en fattig människa vara lika väl som en rik.

Sätt jaget åt sidan

Och nu kommer vi till det centrala: Osjälvisk kan en människa bara vara om hon har hjälp av en kraft utanför sig själv som kan styra. Människan är av födsel och ohejdad vana självisk. Genom uppfostran och så småningom eftertanke kan själviskheten motarbetas. Men den kan egentligen bara utrotas med hjälp av en kraft utanför en själv som är starkare än egoismen. Den kraften heter Gud.

Det är med Guds kraft som man kan ställa jaget, egoismen åt sidan. Det är så man gör sig fattig i anden. Det är så man skapar förutsättningen för att bli andligt rik. För att bli rik, måste man först tömma de utrymmen där rikedom ska förvaras.

Det onda och det goda

Ont och gott kan inte samsas i samma rum. Man kan inte tänka sig ett hus med lite ont och lite gott. "Ingen kan tjäna två herrar. ... Ni kan inte tjäna både Gud och mammon." (Matt 6:22,24) De kommer att förstöra varandra. I människosinnet bor de på olika plan, det onda på det lägre, det goda på det högre. Men så länge vi inte vill ta bort egoismen, eller mer precist ta kontroll över den, så kan det övre planet inte komma till användning.

"I natt skall din själ utkrävas av dig." (Luk 12:20) Mannen hade inte tagit kontroll över egoismen. Det övre planet var öde och tomt. "Vem skall då få vad du har samlat ihop?" Det som finns på det undre planet är fullständigt, ja, fullständigt oanvändbart på det högre planet. Och det är på det högre planet vi måste befin-

na oss för att passa in i himlen. Däremot ska det undre planet tjäna det högre. "Tjänaren är inte förmer än sin herre, och budbäraren är inte förmer än den som har sänt honom." (Joh 13:15)

Sky det onda såsom synd

I Nya Kyrkan har vi en princip som vi kallar att "sky det onda såsom synd emot Gud." Det är starka och tydliga ord. "Sky" hör ihop med avsky. Man känner avsky. Man vill absolut ta avstånd ifrån det som det handlar om. "Såsom synd" betyder att det som man vill ta bort ur sitt beteende inte bara är något som känns lite besvärande och som retar upp andra människor, och som man därför skulle tjäna på att låta bli med. Nej, det är något mycket starkare. Det är ett brott mot Guds bud, alltså en synd, och framför allt så är det emot Guds vilja.

Det avgörande här är att man erkänner att det är emot den Gudomliga ordningen. Det är först då som man kan få tillgång till den där starka kraften, Gud, som kan hålla egoismen i schack.

Ett tomt utrymme att fylla

Och det var ju dit vi skulle komma. Genom att lägga egoismen åt sidan, så kan vi i vår tanke tänka klart och se att vi är fattiga. Den uppblåsta egoismen, den inbillade rikedom, försvinner. Vi blir fattiga, och det öppnas en dörr till ett tomt utrymme som kan fyllas med andlig rikedom.

Dessa rikedomar är att kunna "älska Gud av hela sitt hjärta och av hela sin själ och av all sin kraft" (5 Mos 6:5), och att älska sin nästa såsom sig själv. Och ju mer man tömmer det där utrymmet, desto mer rikedom kan man fylla på med, desto duktigare blir man på att tjäna sin medmänniska, och desto starkare blir Guds närvaro i ens liv.

Nattvard, bröd och vin, godhet och sanning

När vi kommer till Herren i den heliga Nattvarden, så gör vi det efter självrannsakan. Självrannsakan handlar om att vilja upptäcka det som står i vägen, det som är en synd emot Gud och som fyller sinnet, eller tar upp en del av det, det som fångar oss i sådant som hindrar oss från att ett nytt rum öppnas.

Vi skyr det onda såsom synd. Vi tar bort det som inte hör hemma i en andlig människas liv, och vi skapar plats för de himmelska gåvor vi får från Herren, Brödet – godhet och kärlek, en stimulans av vår önskan och längtan efter ett godhjärtat och kärleksfullt förhållande till våra medmänniskor; Vinet – sanning och vishet, en påfyllning av den sanningskraft som bygger upp ett gott omdöme och ett vist tänkande.

Först tömmer vi ut det som står i vägen – vi gör oss fattiga i anden. Sedan kan Herren fylla på med det som kommer från Honom – vi blir rika inför Gud.

"Kasta bort ifrån er alla de överträdelser genom vilka ni har syndat, och skaffa er ett nytt hjärta och en ny ande ... Vänd därför om, så får ni leva." (Hes 18:31,32)

Säck och aska

Nya Kyrkan tänker på ett annat sätt med dessa saker. Det handlar inte om av vi är rakt igenom eländiga och syndiga. Det handlar inte heller om att vägen bort från synden är att avstå från allt livets goda. Istället handlar det om att hitta rätt balans mellan det högre och det lägre. Först rannsakar man sig själv och skyr verkligen det onda såsom synd emot Gud. Då är rummet städad, och livet kan

fyllas med glädje, tillförsikt, frimodighet och framför allt en känsla av att vara inspirerad i sitt liv.

Detta sker när egoismen underordnas välviljan mot sin medmänniska och en sann uppskattning och kärlek till Gud. Då blir det rätt ordning, och då kan livet både vara andligt och glädjefyllt.

”Självs- och världskärleken är från skapelsen himmelska, eftersom de är den naturliga människans kärleksarter. Som sådana står de de andliga kärleksarterna till tjänst liksom grundvalar gör tjänst för byggnader. ... Därigenom är människan i stånd att tjäna Herren och att tjäna nästan, men när det inte finns någon kärlek till att tjäna Herren och att tjäna nästan utan bara kärlek till att tjäna sig själv genom världen, då blir själv- och världskärleken helvetisk från att ha varit himmelsk.” (GKV 396)

Därför ska vi avlägsna oss från det helvetiska, göra oss fattiga, för att sedan med rätt ordning på kärleksarterna bli rika inför Gud.

Rädda sitt liv

För att hitta rätt väg måste vi tänka om, vända om, vända kärleksarterna rätt. Det är det som Herren menar med dessa ord:

”Den som vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min och för evangeliets skull, han skall rädda det.” (Mark 8:35)

Amen!

Hes 18:21-24:

Men om den ogudaktige vänder om från alla de synder som han har begått och håller alla mina stadgar och gör det som är rätt och rättfärdighet, då skall han förvisso leva och inte dö. Ingen av de överträdelser han har begått skall då tillräknas honom. Genom den rättfärdighet han har visat skall han få leva. Skulle jag finna någon glädje i den ogudaktiges död? säger herren, HERREN. Nej, jag vill att han vänder om från sin väg och får leva. Men när den rättfärdige vänder om från sin rättfärdighet och handlar orätt och gör samma vidriga gärningar som den ogudaktige, skulle han då få leva? Ingen av de rättfärdiga gärningar som han har gjort skall då bli ihågkommen. Genom den trolöshet som han har begått och genom den synd han har gjort skall han dö.

Luk 12:13-21:

Någon i folkhopen sade till honom: 'Mästare, säg till min bror att han delar arvet med mig.' Jesus sade till honom: 'Människa, vem har satt mig till skiljedomare mellan er?' Sedan sade Han till dem: 'Se till att ni aktar er för allt slags girighet, ty en människas liv består inte i att hon har överflöd på ägodelar'. Och han berättade en liknelse för dem: 'En rik man hade åkrar som gav goda skördar. Och han frågade sig själv: Vad skall jag göra? Jag har inte plats för mina skördar. Så här vill jag göra, tänkte han. Jag river mina logar och bygger större, och där samlar jag in all min säd och allt mitt goda. Sedan vill jag säga till mig själv: Kära själ, du har samlat mycket gott för många år. Ta det nu lugnt, ät, drick och var glad. Men Gud sade till honom: din dåre, i natt skall din själ utkrävas av dig, och vem skall då få vad du har samlat ihop? Så går det för den som samlar skatter åt sig själv men inte är rik inför Gud.

(Översättning: Svenska Folkbibeln)

Sanna kristna religionen.
nr 394-395:

Det finns tre allomfattande kärleksarter, kärlek till himlen, kärlek till världen och kärlek till sig själv, och människokärleken är förbunden med var och en av dem. Med kärleken till himlen menas kärlek till Herren och kärlek till nästan. Eftersom bägge avser nytta såsom ändamål, så kan den kallas kärlek till att göra nytta. Kärlek till världen består inte bara i att älska rikedom och ägodelar, utan också i att älska allt som världen erbjuder och som stimulerar kroppens sinnen, såsom skönhet för ögonen, välljud för öronen, vällukt för näsan, läckerheter för tungan, smekningar för huden, liksom också prydliga kläder, bekväma bostäder, angenäma umgängen, och följaktligen alla njutningar av dessa och flera andra saker. Kärlek till sig själv består inte bara i att älska heder, ära, rykte och anseende utan också i att älska och försöka uppnå ämbeten och sålunda att bestämma över andra.

Att människokärleken har något gemensamt med var och en av dessa tre kärleksarter, kommer av att kärlek i sig själv betraktad består av att älska att göra nytta, ty kärlek önskar att göra gott mot sin nästa, och det goda är det samma som nytta, och var och en av dessa kärleksarter betraktar nytta som sitt ändamål. Kärlek till himlen avser andlig nytta, kärlek till världen naturlig nytta, och kärlek till sig själv kroppslig nytta.

Dessa tre kärleksarter har från skapelsen och således från födelsen blivit inplantade i varje människa, och när de är rätt underordnade varandra, bidrar de till att förädla människan, men i motsatt fall till att fördärva henne.

Förkortningar av Skrifterna:

GKV = Gudomliga kärleken och visheten